

Костянтин Клепач

слухач магістерської програми,

Тернопільський національний економічний університет

АУДИТ ПРЯМИХ ВИТРАТ

Одним з найважливіших напрямлень аудиту є вивчення поелементного складу і структури витрат в динаміці за ряд років, що дозволяє аудиторам намітити головні направлення пошуку резервів зниження собівартості продукції. До цих витрат з обліком їх економічного змісту відносяться матеріальні затрати (за мінусом вартості повернених відходів); витрати на оплату праці; відрахування на соціальні потреби, амортизацію основних фондів; інші заходи.

В елементі "Матеріальні затрати" знаходять відображення вартість придбаних зі сторони сировини і матеріалів, покупні матеріали, комплектуючі вироби, роботи і послуги виробничого характеру, природничої сировини, придбаного зі сторони палива, покупної енергії всіх типів. Аудитор вивчає повноту оприбуткування матеріальних цінностей і отримання норм їх витрачання на виробництво продукції. Встановлюється правильність визначення вартості матеріальних ресурсів. Вона формується виходячи з цін їх придбання (без врахування податку на додану вартість), націнок (надбавок), комісійних винагород постачальницьких організацій, вартості послуг товарної біржі, митних зборів, плату за перевезення, зберігання і доставку.

У вартість матеріальних ресурсів включаються також затрати підприємства на придбання тари і упаковки. Аудитору необхідно звернути увагу на обгрунтованість виключення із затрат на матеріальні ресурси вартості повернених відходів і правильність їх оцінки. Важливим елементом, утворюючим собівартість продукції і належним перевірячці, являються "витрати на оплату праці". В цьому елементі групуються витрати на оплату праці основного виробничого персоналу підприємства, включаючи премії робітникам і службовцям за виробничі результати, стимулюючі і компенсаційні виплати, а також затрати на оплату праці робітників, які зайняті в основній діяльності, але які не перебувають в штаті підприємства. При цьому аудитор приймає до уваги, що виплати заробітної плати за фактично виконану роботу, вирахування виходячи із відрядних розцінок, тарифних ставок і посадових окладів у відповідності з прийнятими на підприємстві формами і системами оплати праці, включаються в собівартість в повній сумі, виявленої по відповідним розрахунковим документам.

За роботи, виконані особою, яка не перебуває в штаті організації і яка не зареєстрована в податковому органі в якості платника податку з доходів, оплата по трудовим договорам, договором підяду і іншим договором громадсько-правового характеру, включається в елементі "затрати на оплату праці."

Вивчається компенсаційні виплати (оплата праці у зв'язку з підвищенням цін і індексацією доходів, виплати матерям по догляду за дитиною і т. д.), які повинні включатись у собівартість тільки в межах норми, передбачених законодавством. При перевірці затрат на оплату праці аудитор також враховує, що в них входить: вартість продукції, вартість безкоштовно видаваних окремим категоріям робітників предметів фірменого одягу, обмундирування); виплати. Які обумовлені районним регулюванням оплати праці (виплати по районним коефіцієнтам і коефіцієнтом за роботу в пустелях, безводних і високігрних місцевостях, надбавки до заробітної плати за неперервний стаж роботи в районах з тяжкими природно-кліматичними умовами). Старанному вивченню належать виплати, які передбачені законодавством про працю, за невідроблений на виробництві (неявочний) час. Значну долю цих затрат поряд з оплатою пільгових годин підлітків, переривів в роботі матерів для годування дитини, оплати часу для виконання державних обов'язків і т. п. складають виплати винагороджень за вислугу років, оплата чергових і додаткових відпусток. Якщо підприємство створювало резерв майбутніх витрат на оплату чергових і додаткових відпусток, на виплату винагороджень за вислугу років, то встановлюється обгрунтованість операцій по рахунку 89 "Резерви майбутніх витрат і платежів".

Слід мати на увазі, що витрати, нараховані в оплату відпусток, повинні включатись у фонд оплати праці звітного місяця тільки в сумі, яка приходить на дні відпустки, звітного місяця. Якщо частина відпускнуго періоду переходить на слідуючий місяць виплачену персоналу суму за ці дні слід відображати, як виданий аванс по дебету рахунка 70 з фіксуванням його в склад виробничих затрат тільки в наступному місяці. Треба звернути увагу на можливі факти включення в собівартість витрат, які не входять в неї, а саме, премії, які виплачуються за рахунок коштів спеціального призначення і місцевих поступлень; матеріальної допомоги; оплат додатково наданих по колективному договору (з

верх передбачених законодавством) відпусток робітників; надбавок до пенсій; компенсаційних виплат у зв'язку з підвищенням цін, які проводяться з верх розмірів індексації; компенсації подорожчання вартості харчування в їдальнях; оплати проїзду до місця роботи транспортом загального користування; цінкових різниць по продукції, які надаються робітникам підприємства; оплати путівок на лікування і відпочинок і інших виплат, не пов'язаних на пряму з оплатою праці.

В тісному зв'язку з даною статтею перевіряються "Відрахування на соціальні потреби". Аудитор встановлює правильність обов'язкових відрахувань від затрат на оплату праці по встановленим законодавством нормам органом державного соціального страхування, пенсійного фонду, державного фонду зайнятості і медичного страхування. Якщо організації заключають договори з комерційними страховими компаніями на добровільне медичне і інші види страхування, то такого роду відрахування роблять за рахунок прибутку, який залишається в розпорядженні організації.

Перевіряючи статтю "Амортизація основних фондів", аудитор встановлює правильність і законність відображення суми амортизаційних відрахувань на повне відновлення основних виробничих фондів. Вони повинні вираховуватись виходячи з балансової вартості основних фондів і затверджених норм, включаючи і прискорену амортизацію, їх активної частини. Нагадаємо, що невиробничі основні засоби амортизуються за рахунок коштів фонду соціальної сфери або чистого прибутку. Ці ж джерела використовуються для списання зносу МШП невиробничого призначення.

Особливо старанно аудитор вивчає комплексну статтю "Інші витрати". В неї включають: податки, збори, відрахування в соціальні позабюджетні фонди, платежі за гранично допустимі виброси, забруднюючих речовин, платежі по кредитам в межах ставок, оплата робіт по сертифікації продукції, затрати на відрядження по встановленим нормам, підйомні, плата стороннім організаціям за пожежну і сторожову охорону, за навчання і підготовку, а також перепідготовку кадрів, оплата послуг зв'язку, обчислювальних центрів, плата за оренду і інші затрати.

Керуючись галузевими методичними рекомендаціями по питанням планування, обліку і калькулювання собівартості продукції, аудитор встановлює правильність групування витрат по статтям, розподілення їх по видам продукції, між звітними періодами, а також між готовою продукцією і залишками незавершеного виробництва.

Велике значення має встановлення наявності фактичних залишків незавершеного виробництва і їх реальної оцінки, оскільки від цього залежить достовірність показників собівартості товарної продукції, прибутку, відрахування від неї в бюджет, резервного капіталу, фондів накопичення, споживання і соціальної сфери.

Таблиця 1

Виявлені порушення доцільно фіксувати у відомості у наступній формі:

№ п/п	Зміст операції	Документ		Дебет		Кредит		Зауваження
		дата	номер	сума	кореспондуючий рахунок	сума	кореспондуючий рахунок	
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Узагальнені дані таких відомостей слід в подальшому використовувати про оформленні аудиторського заключення по результатам перевірки фінансово-господарської діяльності організації.

Список використаних джерел

1. Завитій О.П. Особливості формування стратегії економічного розвитку регіонів в сучасних умовах. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах ілюзії та прагматичної реабілітації соціуму». м. Кам'янець-Подільський (26-27 квітня 2018 р), Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний соціально-економічний коледж, 2018. С.88-90.

2. Завитій О.П. Стратегічне управління розвитком економічних систем на регіональному рівні Фінансово-економічний розвиток України в умовах трансформаційних перетворень: матеріали VII всеукр. наук.-практ. конф. 26 квітн. 2018 р. (ЛТЕУ, м. Львів). Тернопіль : Крок, 2018. 167 с. С. 116-118.

3. Завитій О.П. Цифрова економіка – економіка віртуального світу. Цифрова економіка: тренди та перспективи : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Тернопіль, 25 жовтня 2018 р. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2018. С. 76-77.

4. Сава, А. Оцінка економічної ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств [Текст]. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації : міжнар. зб. наук. праць. - 2013. - Вип. 1. - С. 93-97.